

Eğitim Teknolojisi

kuram ve uygulama

Kış 2022

Cilt 12

Sayı 1

Winter 2022

Volume 12

Issue 1

Educational Technology

theory and practice

ISSN: 2147 - 1908

Editör / Editor: **Dr. Tolga GÜYER**
Yardımcı Editör / Associate Editor: **Dr. Yasin YALÇIN**
Kurucu Editör / Founder Editor: **Dr. Halil İbrahim YALIN**
Redaksiyon ve Dizgi / Redaction and Typographic: **Dr. Akça Okan YÜKSEL**
Kapak ve Sayfa Tasarımı / Cover and Page Design: **Dr. Bilal ATASOY**

Dizinlenmektedir / Indexed in: **ULAKBİM Sosyal ve Beşerî Bilimler Veritabanı (TR-Dizin), EBSCO Host, Türk Eğitim İndeksi, SOBIAD**
ETKU Dergisi **2011 yılından itibaren yılda iki defa** düzenli olarak yayınlanmaktadır.
Educational Technology Theory and Practice Journal is published regularly **twice a year since 2011.**

Editör Kurulu / Editorial Board*

Dr. Ana Paula Correia
Dr. Buket Akkoyunlu
Dr. Cem Çuhadar
Dr. Deepak Subramony

Dr. H. Ferhan Odabaşı
Dr. Hyo-Jeong So
Dr. Kyong Jee(Kj) Kim
Dr. Özcan Erkan Akgün

Dr. S. Sadi Seferoğlu
Dr. Sandie Waters
Dr. Servet Bayram
Dr. Şirin Karadeniz

Dr. Tolga Güyer
Dr. Trena Paulus
Dr. Yavuz Akpınar
Dr. Yun-Jo An

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order

Hakem Kurulu / Reviewers*

Dr. Adile Aşkim Kurt
Dr. Ağâh Tuğrul Korucu
Dr. Ahmet Çelik
Dr. Ahmet Naci Çoklar
Dr. Akça Okan Yüksel
Dr. Arif Akçay
Dr. Arif Altun
Dr. Aslı Saylan Kırmızıgül
Dr. Aslıhan İstanbullu
Dr. Aslıhan Kocaman Karoğlu
Dr. Ayça Çebi
Dr. Ayfer Alper
Dr. Aynur Kolburan Geçer
Dr. Ayşe Kula
Dr. Ayşegül Bakar Çörez
Dr. Bahar Baran
Dr. Barış Sezer
Dr. Beril Ceylan
Dr. Berrin Doğuşlu
Dr. Betül Özaydın
Dr. Betül Yılmaz
Dr. Beyza Bayrak
Dr. Bilal Atasoy
Dr. Burcu Berikan
Dr. Büşra Özmen
Dr. Can Güldüren
Dr. Canan Çolak
Dr. Çelebi Uluyol
Dr. Çiğdem Uz Bilgin
Dr. Demet Somuncuoğlu Özerbaş
Dr. Deniz Atal Demirbacak
Dr. Deniz Mertkan Gezgin
Dr. Duygu Nazire Kaşıkçı
Dr. Ebru Kılıç Çakmak
Dr. Ebru Solmaz
Dr. Ekmel Çetin
Dr. Elif Buğra Kuzu Demir
Dr. Emine Aruğaslan
Dr. Emine Cabı
Dr. Emine Şendurur
Dr. Engin Kurşun
Dr. Erhan Güneş
Dr. Erinc Karataş

Dr. Erkan Çalışkan
Dr. Erkan Tekinarslan
Dr. Erman Yükseltürk
Dr. Erol Özçelik
Dr. Ertuğrul Usta
Dr. Esmâ Aybike Bayır
Dr. Esra Telli
Dr. Esra Yecan
Dr. Ezgi Gün
Dr. Fatma Bayrak
Dr. Fatma Keskinkılıç
Dr. Fatih Erkoç
Dr. Fatih Yaman
Dr. Fezile Özdamlı
Dr. Figen Demirel Uzun
Dr. Filiz Kalelioğlu
Dr. Filiz Kuşkaya Mumcu
Dr. Funda Dağ
Dr. Funda Erdoğan
Dr. Gizem Karaoğlan Yılmaz
Dr. Gökçe Becit İşçitürk
Dr. Gökhan Akçapınar
Dr. Gökhan Dağhan
Dr. Gül Özüdoğru
Dr. Gülhan Orhan Karsak
Dr. H. Ferhan Odabaşı
Dr. Hacer Türkoğlu
Dr. Hafize Keser
Dr. Halil Ersoy
Dr. Halil İbrahim Akyüz
Dr. Halil İbrahim Yalın
Dr. Halil Yurdugül
Dr. Hanife Çivril
Dr. Hasan Çakır
Dr. Hasan Karal
Dr. Hatice Durak
Dr. Hatice Sancar Tokmak
Dr. Hüseyin Bicen
Dr. Hüseyin Çakır
Dr. Hüseyin Özçınar
Dr. Hüseyin Uzunboylu
Dr. Işıl Kabakçı Yurdakul
Dr. İbrahim Arpacı

Dr. İlknur Resioğlu
Dr. Kadir Demir
Dr. Kerem Kılıçer
Dr. Kevser Hava
Dr. Levent Çetinkaya
Dr. Levent Durdu
Dr. M. Emre Sezgin
Dr. M. Fikret Gelibolu
Dr. Mehmet Akif Ocak
Dr. Mehmet Barış Horzum
Dr. Mehmet Kokoç
Dr. Mehmet Üçgül
Dr. Melih Engin
Dr. Melike Kavuk
Dr. Muhittin Şahin
Dr. Mukaddes Erdem
Dr. Murat Akçayır
Dr. Murat Meriçelli
Dr. Mustafa Sarıtepeci
Dr. Mustafa Serkan Günbatar
Dr. Mustafa Yağcı
Dr. Mutlu Tahsin Üstündağ
Dr. Müge Adnan
Dr. Nadire Çavuş
Dr. Nezihe Önal
Dr. Nuray Gedik
Dr. Nurettin Şimşek
Dr. Onur Ceran
Dr. Onur Dönmez
Dr. Ömer Faruk İslim
Dr. Ömer Faruk Ursavaş
Dr. Ömer Delialioğlu
Dr. Ömür Akdemir
Dr. Özcan Erkan Akgün
Dr. Özden Şahin İzmirlil
Dr. Özgen Korkmaz
Dr. Özlem Çakır
Dr. Pınar Nuhoglu Kibar
Dr. Polat Şendurur
Dr. Ramazan Yılmaz
Dr. Recep Çakır
Dr. Sabiha Yeni
Dr. Sacide Güzin Mazman

Dr. Salih Bardakçı
Dr. Sami Acar
Dr. Sami Şahin
Dr. Sedef Canbazoglu Bilici
Dr. Seher Özcan
Dr. Selay Arkün Kocadere
Dr. Selçuk Karaman
Dr. Sevda Küçük
Dr. Serap Yetik
Dr. Serçin Karataş
Dr. Serdar Çiftçi
Dr. Serkan İzmirlil
Dr. Serkan Şendağ
Dr. Serkan Yıldırım
Dr. Serpil Yalçınalp
Dr. Sibel Somyürek
Dr. Sinan Keskin
Dr. Soner Yıldırım
Dr. Mustafa Sarıtepeci
Dr. Şahin Gökçearslan
Dr. Şeyhmus Aydoğdu
Dr. Tarık Kışla
Dr. Tayfun Tanyeri
Dr. Tuğba Bahçekapılı
Dr. Tuğba Öztürk
Dr. Turgay Alakurt
Dr. Türkan Karakuş
Dr. Tolga Güyer
Dr. Uğur Başarmak
Dr. Ümmühan Avcı Yücel
Dr. Ünal Çakıroğlu
Dr. Veysel Demirel
Dr. Vildan Çevik
Dr. Volkan Kukul
Dr. Yalın Kılıç Türel
Dr. Yasemin Demirarslan Çevik
Dr. Yasemin Gülbahar
Dr. Yasemin Koçak Usluel
Dr. Yasin Yalçın
Dr. Yavuz Akbulut
Dr. Yusuf Levent Şahin
Dr. Yusuf Ziya Olpak
Dr. Yüksel Göktaş

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order.

İletişim Bilgileri / Contact Information

İnternet Adresi / Web: <http://dergipark.org.tr/etku>
E-Posta / E-Mail: tguyer@gmail.com
Telefon / Phone: +90 (312) 202 17 38

Makale Geçmişi / Article History

Alındı/Received: 16.08.2021

Düzeltilme Alındı/Received in revised form: 13.09.2021

Kabul edildi/Accepted: 23.11.2021

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN VÜCUDUMUZDAKİ SİSTEMLER ÜNİTESİNE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Esra Durmaz¹, S. Levent Zorluoğlu², Betül Okcu³

Araştırma Makalesi

Öz

Çalışmada, 6. 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesi kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersi “vücudumuzdaki sistemler” ünitesi kavramlarına yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmak amacıyla çalışmada olgubilim (fenomonoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören ve gönüllü katılım sağlayan 450 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesi kavramlarına yönelik metaforik algıları, çalışma kapsamında geliştirilen görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Çalışmada elde edilen metaforlar, içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Kavramla ilgili metaforların değerlendirmesinden sonra metaforların listesi yapılmış ve her bir metaforu temsil eden öğrenci sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin ‘Vücudumuzdaki Sistemler’ ünitesi kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak için yapılan bu çalışmada öğrencilerin beyin, iskelet, eklem, kan, damar, akciğer kavramlarına yönelik birbirinden farklı toplam 266 metafor geliştirmeleri bu kavramlarla ilgili bakış açılarının farklılığını göstermektedir. Sonuç olarak 6.sınıflar 7. ve 8. sınıflara göre kavramlara yönelik daha az sayıda metafor üretmişlerdir. 8. sınıflar ise çok sayıda metafor üretmişlerdir. Öğrencilerin oluşturdukları metaforlar, çoğunlukla şekil ve görünüş olarak benzetmelerdir.

Anahtar Kelimeler: vücudumuzdaki sistemler; metafor; ortaokul öğrencisi.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, benchen.ed@gmail.com, orcid.org/0000-0002-3571-7410

² Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, seraceddinzorluoglu@sdu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-8958-0579

³ Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, betul.okcu@atauni.edu.tr, orcid.org/0000-0002-7767-6602

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS ABOUT HUMAN BODY SYSTEMS

Research Paper

Abstract

In the study, it was aimed to reveal the metaphors of the 6th, 7th and 8th grade students regarding the concepts of the "Human Body Systems" unit in the science course. The phenomenology design was used in the study in order to reveal the metaphorical perceptions of the secondary school students about the concepts of the "Human Body Systems" unit in the science course. The study group consists of 450 students studying in the 6th, 7th and 8th grades and participating voluntarily. The metaphorical perceptions of the students regarding the "Human Body Systems" unit concepts were collected using the interview form developed within the scope of the study. The metaphors obtained in the study were analyzed through content analysis. After the evaluation of the metaphors related to the concept, a list of metaphors was made and the number (f) and percentage (%) of students representing each metaphor were calculated. In this study, which was carried out to reveal the metaphors of secondary school students about the concepts of the "Human Body Systems" unit, the students' development of 266 different metaphors for the concepts of brain, skeleton, joint, blood, vessel, lung shows the difference in their perspectives on these concepts. As a result, 6th graders produced fewer metaphors for concepts than 7th and 8th graders. 8th graders produced many metaphors. The metaphors created by the students are mostly similes in terms of shape and appearance.

Keywords: Human body systems; metaphor; middle school student.

Summary

The purpose of this research; The science lesson of 6th, 7th and 8th grade students is to reveal the metaphors they have about the concepts of the unit "Human Body Systems". In addition, with the study, general metaphorical perceptions of middle school students towards the concepts of the "Human Body Systems" unit will be determined. For this purpose, an answer to the following question was sought in the study; "Through which concepts from daily life do 6th and 7th and 8th grade students explain their perceptions of the concepts of "brain, skeleton, joint, blood, vein and lung" within the scope of the "Human Body Systems" unit in the Science course?"

In the study, it was aimed to reveal the metaphors regarding the unit concepts of "Human Body Systems" of 6th, 7th and 8th grade students. In the study, a phenomenology design was used to reveal the metaphorical perceptions of secondary school students towards the concepts of the "Human Body Systems" unit. Phenomenology is used to reveal in depth and detailed concepts that individuals are aware of but cannot clearly explain. The study was carried out with a total of 450 secondary school students who attended voluntarily in the 6th, 7th and 8th grades in the province of Isparta in the 2018-2019 academic year. The metaphorical perceptions of the students towards the concepts of the "Human Body Systems" unit were collected using the interview form.

The metaphors obtained in the study were analyzed with content analysis. First of all, the metaphors about the concept were evaluated and the metaphors were listed. In addition,

the number (f) and percentage (%) of students representing each metaphor were calculated. The metaphors written by the students were evaluated, and at this stage, the data that were not suitable for the purpose of the study were eliminated and the data that were suitable for the purpose were included in the study. Accordingly, unwanted data were eliminated by considering the following reasons. 6th, 7th and 8th grade students developed a total of 266 different metaphors for the concepts of the "Human Body Systems" unit. This difference shows that students have different perspectives about these concepts. As a result, 6th grade formed fewer metaphors about "Human Body Systems" concepts than 7th and 8th grade. Most metaphors were obtained in the 8th grade. Metaphors are mostly about shape and appearance. As a result, it was concluded that the 6th graders produced less metaphors for the concepts related to the "Human Body Systems" unit compared to the 7th and 8th grades, while the 8th graders produced more metaphors based on their experiences. When the metaphors developed about the unit "Human Body Systems" are looked at in general, comparisons are made mostly in terms of shape and appearance. While 7th and 8th grades produced their metaphors both abstractly and concretely and by reconciling their minds with daily life, 6th graders produced metaphors by comparing them in concrete and generally in terms of shape. In the created metaphors, many different metaphors were obtained in the concept of the brain due to the students' various perspectives. Since the students knew and concretized this concept in terms of skeleton and joint, they were able to give more examples from daily life as a function. It was seen that he could not develop more metaphors about his function in the concepts of blood and veins, and examples were given on the figure.

In this study, which was conducted to reveal the metaphors of secondary school students regarding the concepts of the "Human Body Systems" unit, students' development of a total of 266 metaphors on the concepts of "Human Body Systems" the difference in their perspectives on these concepts. It was concluded from the study that different metaphors constitute different meanings to the concepts due to individuals' lives, learning styles, perspectives and creativity. For the science lesson, different studies related to metaphors can be done for different units and concepts. It has been observed that the use of metaphors in lessons is important and should be used for concept teaching. Teachers can apply the metaphor technique in their lessons by using the metaphors obtained as the majority in their lessons in order to teach the unit concepts in the study.

Giriş

Fen bilimleri, doğadaki hemen her olayın temelini oluşturan bilgileri içermektedir. Bu nedenle de fen bilimleri yaşamın önemli bir parçasıdır. Fen bilimleri, doğada yer alan canlı-cansız her şeyle ilgilenmekte olup; olgular, kavramlar, genellemeler, ilkeler, kuramlar ve doğaya dair yasalardan oluşmaktadır (Dönmez, 2017). Ayrıca fen bilimleri, bireylerin gelişimi, sağlığı, beslenmesi, doğası ve günlük yaşamda karşılaştığı olaylar hakkında farkındalık yaratması nedeniyle de eğitimin olmazsa olmazıdır (Millar, 2008; Yalmacı ve Aydın, 2013). Ülkemizde, öğrenciler fen bilimleri ile ilk defa ilkökul üçüncü sınıfta karşılaşmakta olup, ortaokul düzeyinde fen bilimleri dersini kapsamlı bir şekilde görmektedirler.

Fen bilimleri dersi ile öğrenciler, toplum ve çevre ilişkilerinin farkına varabilmekte ve içinde yaşadıkları dünyayı bilimsel yönden ele alarak, inceleme fırsatı elde etmektedirler. Fen bilimleri dersinde amaç, öğrencilerin Fen'e yönelik temel bilgileri kazanmalarının yanı sıra, bu bilgileri benimseyip günlük hayatları ile ilişkilendirmelerinin yolunu açmaktır. Fen'in günlük

hayatla ilişkilendirilmesi, öğrencinin motivasyonunu olumlu yönde etkilemekte ve derste işlenen konuları daha kolay algılayarak benimsemesine olanak sağlamaktadır (Soysal ve Afacan, 2012). Bu nedenle Fen'in öğrenciler tarafından iyi bir şekilde algılanmasını sağlamak için öğrencinin aktif olduğu öğretim yaklaşımlarının benimsenmesi gerekmektedir.

Öğrenciler öğrendikleri teorik bilgileri pratik becerilere dönüştürebildikleri ve günlük hayatlarında kullanabildikleri sürece; bilginin kalıcılığını arttırarak yaşamlarında karşılaştıkları olaylara karşı bilimsel tutumlar sergileyebileceklerdir. Bu nedenle öğretmenler, öğrencilerin bilimsel bilgiler edinmesi sürecinde günlük hayatla bağlantılar kurarak, öğrencilerin aktif bir şekilde öğrenmesini sağlayan öğretim yaklaşımlarından yararlanmalıdır (Yadigaroğlu ve Demircioğlu, 2012). Öğrenciler, fen bilimleri dersine ait kavramlar sayesinde günlük yaşamdaki olgu ve olayları somutlaştırabilmektedirler (Minas ve Gündoğdu, 2013). Bu somutlaştırma sırasında her bir öğrencinin beyninde oluşturduğu yargılar farklı olmaktadır (Soysal ve Afacan, 2012). Öğrencilerdeki bu algı değişimini yansıtanın en etkili yolu ise metaforlardır (Rundgren, Hirsch ve Tibell;2009). Fen bilimleri dersinde, kavramların daha kalıcı bir şekilde öğrenilmesi için metaforlar, yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu teknik sayesinde öğrenciler için anlaşılması ve zihinsel süreçlerde anlamlandırılması zor olan fen kavramları somutlaşmakta ve kavranması daha kolay hale gelmektedir (Anılan, 2017; Çil ve Çelik, 2020).

Metaforlar, öğrencilerin eğitimi sırasında bazı olgularla alakalı sahip oldukları zihinsel imgeleri açığa çıkarmada, anlamada ve değiştirmede güçlü bir 'pedagojik araç' olarak kullanılabilir (Saban, 2008). Fen bilimleri öğretmenleri dersi daha yaratıcı hale getirmek ve öğrencilerin kavramları kalıcı olarak anlamalarını sağlamak için günlük yaşamdaki olayları anlamlandırmayı sağlamada metaforu etkin bir araç olarak kullanılmaktadırlar (Afacan, 2011; Harman ve Şeker, 2019). Ayrıca fen bilimlerinde metafor kullanımı; öğrencilerin günlük yaşamda bilinenlerden yola çıkarak bilinmeyene ulaşmasını, bireyin kolay ve kalıcı anlamlar oluşturmasını, temel bilgilerini güçlendirmesini ve zor kavramları daha kolay bir şekilde anlamalarını sağlamaktadır (Ural ve Uğur, 2018). Yaratıcı düşünmeyi sağlayan metaforlar, üst düzey düşünme ve günlük yaşam becerilerinin gelişmesine neden olmaktadır. Bu nedenle metaforların öğretmenler tarafından daha çok kullanılması öğrencilerin kavramları öğrenmelerini kolaylaştırarak fene karşı olumlu tutum geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Toplu, 2015; Ural ve Uğur, 2018). Fen kavramlarının günlük yaşamla bağlantılı kavramları içermesi açısından metaforlar kullanılarak, zihinsel imgeler oluşturmanın öğrenciler için daha kalıcı bilgiler oluşturduğu düşünülmektedir (Goldstein, 2005). Ayrıca kavram yanlışlarının engellenmesinde de metaforların etkisi büyüktür. Bu doğrultuda fen kavramlarının öğretiminde, metaforların nasıl kullanıldığı ve benzetme için kullanılan kavramların beklenen etkiyi oluşturulabilmesi bakımından metaforun doğru bir şekilde kullanılması oldukça önemlidir (Anılan, 2017).

Alanyazında Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri, Türkçe vb. gibi derslerde metaforların kullanımı ile ilgili birçok çalışmaya ulaşılmıştır. Fen bilimleri ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında; fizik kavramlarına (Aygün, Durukan ve Hacıoğlu, 2015; Harman ve Çökelez, 2017; Minas ve Gündoğdu, 2013), kimya kavramlarına (Anılan, 2017; Derman, 2014; Harman ve Çökelez, 2017; Minas ve Gündoğdu, 2013), biyoloji kavramlarına (Harman ve Çökelez, 2017; Özbuğutu, 2018; Yalmancı ve Aydın, 2013), fen laboratuvarı kavramına (Arik ve Benli Özdemir, 2016; Pınar ve Döngel Akgül, 2021; Ural ve Başaran Uğur, 2018; Wolf ve Fraser, 2008), doğa kavramına (Kahyaoğlu, 2015), fen ve teknoloji dersi kavramlarına (Bartoszeck ve Bartoszeck, 2017; Schreglmann ve Kazancı, 2016; Sosyal ve Afacan, 2012), çevre sorunlarına (Selçuk ve Yılmaz, 2017), küresel ısınma kavramına (Kaya, 2013) yönelik metaforik çalışmaların yapıldığı

belirlenmiştir. Ayrıca yapılan alan yazın taramasında fen bilimlerinde “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesiyle ilgili metaforik çalışma yapılmadığı belirlenmiştir.

Alanyazında belirlenen bu duruma yönelik olarak bu araştırmanın amacı; 6. 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesi kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmaktır. Ayrıca çalışma ile ortaokul öğrencilerinin “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesi kavramlarına yönelik genel metaforik algıları belirlenecektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki soruya cevap aranmıştır; 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri Fen bilimleri dersindeki “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesi kapsamında ‘beyin, iskelet, eklem, kan, damar ve akciğer’ kavramlarına ilişkin algılarını günlük yaşamdan hangi kavramlar aracılığı ile açıklamaktadırlar?

Yöntem

Çalışmada ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersi “vücutumuzdaki sistemler” ünitesi kavramlarına yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmak amaçlandığından olgubilim (fenomonoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim, bireylerin farkında oldukları fakat net bir biçimde açıklayamadığı kavramları derinlemesine ve ayrıntılılarıyla ortaya çıkarmada kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu yöntem ile 2018-2019 eğitim öğretim yılında 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinin “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesinde yer alan beyin, iskelet, eklem, kan, damar ve akciğer kavramlarına yönelik sahip oldukları metaforik algılar belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma, Isparta ilinde 2018-2019 eğitim öğretim yılında aynı okulda 6. 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören gönüllü katılım sağlayan toplam 450 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamındaki konunun öğretimi farklı öğretmenler tarafından yapılmaktadır. Vücutumuzdaki sistemler ünitesi ile öğrencilerin 6. sınıfta ilk defa karşılaşması nedeni ile çalışmaya 5. Sınıf öğrencileri dâhil edilmemiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin%33,33’ü 6. sınıf, %33,33’ü 7. sınıf ve %33,33’ü 8. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerin %57,11’i kız, %42,89’u erkek öğrencidir.

Tablo 1. Sınıf ve cinsiyetlere göre yüzdeler oran

Sınıf	Sayı	Yüzde	Cinsiyet	Sayı	Yüzde
6	150	%33,33	Kız	257	%57,11
7	150	%33,33	Erkek	193	%42,89
8	150	%33,33			
Toplam	450	%100	Toplam	450	%100

Çalışmaya “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesini işlenirken derse katılım gösteren öğrenciler dâhil edilirken, bu ünitenin işlenmesi sürecinde devamsızlık yapan ya da hiç bu üniteyi görmemiş öğrenciler çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmaya katılan öğrencilerin metaforik algılarını belirlemek amacıyla “Vücutumuzdaki Sistemler” ünitesinde yer alan kavramları içeren form oluşturulmuştur. Formda “Beyin .... gibidir. Çünkü ....” , “İskelet .... gibidir. Çünkü ....” , “Eklem .... gibidir. Çünkü ....” , “Kan .... gibidir. Çünkü ....” , “Damar .... gibidir. Çünkü ....” ve “Akciğer .... gibidir. Çünkü ....” ifadeleri

yer almaktadır. Geliştirilen metafor formu fen eğitimi alanında uzman olan ve metafor ile ilgili çalışmaları olan bir uzmana görüş almak amacıyla gönderilmiştir. Uzman formun bu şekilde uygulanabileceği hakkında fikir beyan etmiştir. Üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmayan form çıktı alınarak çalışma grubunu oluşturulan öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama süreci için 6. sınıflarda “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesinin öğretmen tarafından işlenerek bitirilmesi beklenmiştir. “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesinin öğretimi bittikten sonra 6., 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören ve bu üniteye aktif katılım sağlayan öğrencilerin metaforik algılarını belirlemek için form eş zamanlı olarak dağıtılmıştır. Öğrencilerden her bir kavrama yönelik tek bir metafor kullanmaları ve her bir metafora yönelik çünkü kısımlarının doldurmaları istenmiştir. Öğrenciler, başkalarından etkilenmeyerek sadece kendilerine ait görüşlerini ve düşüncelerini kullanarak formları doldurmaları konusunda uyarılmışlardır. Ayrıca öğrencilere kağıtlar verilmeden önce öğrencilerin bu kavramlar üzerindeki fikirlerini açığa çıkarmak ve metaforu onların aklında oluşturabilmek amacıyla yaklaşık 15-20 dakika “metafor” kelimesinin ne olduğu, nerelerde kullanılabileceği sunularak farklı kavramlar ile ilgili “metafor” örnekleri verilmiştir. Metaforun bir araştırma aracı olarak kullanıldığı çalışmalarda “gibi” kavramı çoğunlukla metaforun konusu ve metaforun temeli arasındaki ilişkiyi daha net bir şekilde göstermek için kullanılmaktadır (Minas ve Gündoğdu, 2013). Bu çalışmada “çünkü” kavramı da kullanılarak öğrencilerin derste öğrendikleri ile günlük yaşamdaki kavramları zihinlerinde nasıl bağdaştırdıklarını anlamak için mantıklı gelen bir “neden” yazmaları istenmiştir.

Çalışmada elde edilen metaforlar içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Kavramla ilgili metaforların değerlendirmesinden sonra metaforun bir listesi yapılmış ve her bir metaforu temsil eden öğrenci sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

Öğrencilerin yazdıkları metaforlar değerlendirilmiştir ve bu aşamada çalışmanın amacına uygun olmayan veriler elenmiş ve amacına uygun olan veriler çalışmaya dahil edilmiştir. Buna göre aşığıdaki nedenler göz önünde bulundurarak istenilmeyen veriler elenmiştir.

Eleme aşaması:

- Değerlendirmede bir kavrama birden çok benzetme yapıp bu metaforlar araştırmanın dışında bırakılmıştır. Örneğin; “Beyin müdür, patron, ceviz gibidir. Çünkü ....” burada öğrenci beyin kavramı için birden fazla metafor kullanmıştır.
- Değerlendirmede metaforların mantıksal dayanakları incelenmiştir. Mantıksal olmayan benzetmeler araştırma dışında bırakılmıştır. Örneğin; “Eklem soğan gibidir. Çünkü soğan da eklem gibi serttir.” metaforu yapan öğrenci eklemi soğana benzeterek fakat benzetme sebebini mantıklı olarak açıklayamamıştır.
- Değerlendirmede öğrenciler bazı kavramları boş bıraktıkları için araştırma dışında bırakılmıştır.
- Değerlendirmede kavramı kavramın kendisine benzetenler de araştırma dışında bırakılmıştır. Örneğin; “Beyin beyin gibidir. Çünkü beyin beyindir.” burada öğrenci kelimeyi, kelimenin kendisine benzettiği için araştırma dışında bırakılmıştır. Bu amaca hizmet etmeyen kâğıtlar araştırma dışında bırakılmıştır.

450 öğrenci ile başlayan çalışmada, yapılan elemelerden dolayı beyin kavramına ait 410 öğrencinin metaforu; iskelet kavramına ait 401 öğrencinin metaforu; eklem kavramına 401 öğrencinin metaforu; kan kavramına ait 423 öğrencinin metaforu; damar kavramına ait 423 öğrencinin metaforu; akciğer kavramına ait 401 öğrencinin metaforu dikkate alınmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Çalışmaya dâhil edilmeyen metaforların sınıf düzeyine göre dağılımı

İlgili Kavram	Elenen Metafor Sayısı			Elenen Toplam Metafor Sayısı	Çalışmaya Dâhil Olan Toplam Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı
	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf			
Beyin	8	16	16	40	410	450
İskelet	8	18	23	49	401	450
Eklem	16	16	15	49	401	450
Kan	3	13	11	27	423	450
Damar	8	10	9	27	423	450
Akciğer	10	15	14	39	401	450

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin beyin, iskelet, eklem, kan, damar ve akciğer kavramlarına yönelik oluşturdukları metaforlar her bir sınıf için ayrı ayrı tablolar oluşturularak sunulmuştur. Ayrıca tablolarda öğrencilerin metaforlarına yönelik vermiş oldukları açıklamalardan birer örnek sunulmuştur.

Tablo 3. 6.sınıf öğrencilerin “beyin” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde (%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Ceviz	28	19,72	Ö ₈ : “beyin gibi iki parçalı ve çok kıvrımlıdır.”
2	İnternet	28	19,72	Ö ₁₁₁ : “internet gibi karmakarışık bir ağdır”
3	Bilgisayar	18	12,68	Ö ₇₄ : “bilgiyi işler.”
4	Araba motoru	14	9,86	Ö ₅₆ : “beyin uyumu sağlar.”
5	Anakart	13	9,15	Ö ₂₃ : “vücut onsuz çalışmaz.”
6	Kitap	13	9,15	Ö ₁₄₀ : “içinde bizzürü bilgi barındırır”
7	Kumanda	12	8,45	Ö ₄₀ : “televizyonu yönettiği gibi vücudu yönetir”
8	Kral	11	7,75	Ö ₇₉ : “o ne derse o olur.”
9	Müdür	3	2,11	Ö ₂₉ : “organların ne yapacağına karar verir.”
10	Arama motoru	1	0,70	Ö ₁₂₃ : “öğrendiğin her şeyi orada bulabilirsin”
11	Makine	1	0,70	Ö ₁₂ : “tıkır tıkır çalışır.”
Toplam		142	100	

Tablo 3 incelendiğinde 6. sınıf öğrencilerinin “beyin” kavramına yönelik 11 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler beyin kavramına yönelik en çok ceviz (%19,72; f:28) ve internet (%19,72; f:28) metaforu oluştururken en az ise arama motoru (%0,70; f:1) ve makine (%0,70; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 4. 7. Sınıf öğrencilerin “beyin” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde (%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Ceviz	52	38,80	Ö ₁₅₈ : “damarları var ve şekil olarak onu benzer.”
2	Yönetici	13	9,70	Ö ₁₇₄ : “yöneticinin şirketi yönetmesi gibi vücudumuzu yönetir.”
3	Çekirdek	12	8,95	Ö ₂₀₉ : “kabuğun içindedir beyinde kafatasının içindedir.”
4	Müdür	12	8,95	Ö ₁₆₁ : “müdür okulun başında oturduğu gibi beyinde vücudun başında oturur.”
5	Motor	10	7,46	Ö ₂₅₈ : “motor olmadan cihaz çalışmaz, beyin olmadan da vücut çalışmaz.”
6	Depo	5	3,73	Ö ₂₇₄ : “bugüne kadar öğrendiklerimiz gördüklerimiz orada depolanır.”
7	Makine	5	3,73	Ö ₂₃₈ : “belirli bütünü oluşturan bölümleri vardır.”
8	Bilgisayar	4	2,98	Ö ₂₉₄ : “bilgisayar gibi sistemli çalışır.”
9	Patron	3	2,24	Ö ₁₉₁ : “patronun sözünden çıkılmadığı gibi beyinin dediği dışında vücut bir şey yapamaz.”
10	Kitap	3	2,24	Ö ₂₄₄ : “bir sürü içinde yaşanmış olayları bulundurur.”
11	Kral	3	2,24	Ö ₂₃₁ : “onun kararlarını organlarımız uygular.”
12	Dolanmış hortum	3	2,24	Ö ₂₁₉ : “damarlı damarlı birbirine girmiş beyaz bir yapıdadır.”
13	Komutan	3	2,24	Ö ₂₃₉ : “emir ve komuta ondadır.”
14	Parmak izin	2	1,49	Ö ₂₄₆ : “herkesin kendine özel beyin yapısı vardır.”
15	Karnabahar	2	1,49	Ö ₂₉₉ : “kesildiğinde karnabaharın çiçek yapısına benzer yapısı vardır.”
16	Aslan kral	1	0,75	Ö ₂₁₁ : “hem emir verir hem de her şeyi düşünür.”
17	Zeka küpü	1	0,75	Ö ₁₈₂ : “karman çormandır”
18	Kader	1	0,75	Ö ₂₀₁ : “kaderimiz bellidir beynin yapısı da bellidir ama kader gibi onda da neler olacağı belli değildir.”
Toplam		134	%100	

Tablo 4 incelendiğinde 7.sınıf öğrencilerinin “beyin” kavramına yönelik 18 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler beyin kavramına yönelik en çok ceviz (f:52, %38,80), en az ise aslan kral (%0,75; f:1), zekâ küpü (%0,75; f:1) ve kader (%0,75; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 5. 8. Sınıf öğrencilerin “beyin” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde (%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Ceviz	73	%54,48	Ö ₃₀₂ : “yarlı ve damarlı yapıdadır. Ayrıca şekil olarak benzer.”
2	Müdür	12	%8,95	Ö ₃₉₁ : “yönetir.”
3	Motor	6	%4,48	Ö ₃₄₄ : “sürekli çalışır ve çalıştıkça iş yapar.”
4	Bilgisayar	6	%4,48	Ö ₄₀₄ : “depolama, işleme, yönetme gibi işleri tek başına yapar.”
5	Anakart	4	%2,98	Ö ₄₄₂ : “vücudun ana parçasıdır.”
6	Yönetici	4	%2,98	Ö ₄₅₀ : “bizim düzenli hareketimizi yönetir.”
7	Makine	4	%2,98	Ö ₃₇₂ : “çok düzenli çalışır.”
8	Kitap	3	%2,24	Ö ₄₁₂ : “aradığımız her şeyi orada bulabiliriz.”
9	Çekirdek	3	%2,24	Ö ₃₈₂ : “içinde zenginlik bulundurur.”
10	Spagetti	2	%1,49	Ö ₄₄₉ : “sarmal yapıdadır.”
11	İnternet	2	%1,49	Ö ₃₉₄ : “bilgi akışı çok hızlıdır.”
12	Başkan	2	%1,49	Ö ₄₂₂ : “bizden o sorumludur.”
13	Karınca	2	%1,49	Ö ₄₀₉ : “çalışkandır.”
14	Pil	1	%0,75	Ö ₃₅₆ : “enerjiktir.”
15	Saat	1	%0,75	Ö ₄₀₇ : “aksamadan çalışır.”
16	Vali	1	%0,75	Ö ₃₀₇ : “şehrin yönetimi vücudumuzdaki organların yönetiminden sorumludur.”
17	Ceo	1	%0,75	Ö ₃₀₉ : “bağımsız organları birleştirendir.”
18	Patron	1	%0,75	Ö ₄₃₂ : “patronun parası varsa işçi çalışır beyin enerjisi varsa organları çalıştıracak komut verir.”
19	Kıvrıkcık marul	1	%0,75	Ö ₃₂₀ : “şekilsel olarak kıvrıkcıktır.”
20	Bağırsak	1	%0,75	Ö ₃₇₀ : “bağırsakların ceviz şeklinde sarılmış hali gibidir .”
21	Baba	1	%0,75	Ö ₃₂₇ : “vücudumuza zarar geleceği zaman bizi korumak için emir verir.”
22	ECU	1	%0,75	Ö ₃₉₇ : “kendine özgü sinir sistemi ile kontrol sağlar.”
23	DNA	1	%0,75	Ö ₄₂₇ : “kendine özgü yapısı vardır.”
24	Şalter	1	%0,75	Ö ₄₄₇ : “şalter indiğinde elektrik kesilir beyin kapatıldığında ölüm gerçekleşir..”
Toplam		134	%100	

Tablo 5 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin “beyin” kavramına yönelik 24 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler beyin kavramına yönelik en çok ceviz (f:73, %54,48), en az ise ECU (%0,75; f:1), DNA (%0,75; f:1) ve şalter (%0,75; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 6. 6.Sınıf öğrencilerin “iskelet” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Robot	22	%15,49	Ö ₆ : “parçalar birlikte hareket eder.”
2	Menteşe	21	%14,79	Ö ₁₃ : “eklemlerle birbirine bağlanır.”
3	Ağaç dalı	21	%14,79	Ö ₇₁ : “serttir.”
4	Askı	13	%9,15	Ö ₅₉ : “sağlamdır.”
5	Masa ayağı	11	%7,75	Ö ₃₃ : “vücudumuzu ayakta tutar.”
6	Çubuk	11	%7,75	Ö ₁₃₄ : “uzun parçalıdır”
7	Bina demirleri	11	%7,75	Ö ₄₈ : “vücudun dik durmasını sağlar.”
8	Kolon	11	%7,75	Ö ₅₇ : “vücudun temel direğidir.”
9	Heykel	4	%2,82	Ö ₂₃ : “diğer organlar olmadığında hareketsizdir.”
10	Maket	3	%2,11	Ö ₁ : “cansızdır.”
11	Çöp adam	3	%2,11	Ö ₁₂₁ : “parçaların birleşmiş halidir”
12	Kukla	2	%1,41	Ö ₇₀ : “nereye çekersen oraya gider.”
13	Makine	2	%1,41	Ö ₅₉ : “etki ettiği şekli alır.”
14	Çerçeve	2	%1,41	Ö ₂₂ : “vücudun şeklini oluşturur.”
15	Duvar	2	%1,41	Ö ₁₂₉ : “sert bir yapıya sahiptir”
16	Tel	2	%1,41	Ö ₁₄₄ : “üstünde deri ve kas olmadan bir işe yaramaz.”
17	Direk	1	%0,70	Ö ₁₂₆ : “dik durur.”
	Toplam	142	%100	

Tablo 6 incelendiğinde 6.sınıf öğrencilerinin “iskelet” kavramına yönelik 17 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler iskelet kavramına yönelik en çok robot (f:22, %15,49), en az ise direk (%0,70; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 7. 7.Sınıf öğrencilerin “iskelet” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Bina demirleri	19	14,39	Ö ₁₈₈ : “sağlamdır ve vücuda destek sağlar.”
2	Ağaç	18	13,64	Ö ₁₈₄ : “vücut yaşadığı sürece dik durur.”
3	Askı	16	12,12	Ö ₂₂₉ : “askının giysileri taşıdığı gibi vücudu taşır.”
4	Robot	13	9,85	Ö ₁₄₁ : “kaslar olmayınca robotik hareket yaparlar.”
5	Beyincik	11	8,30	Ö ₂₃₈ : “vücudun dengesini sağlayan organdır.”
6	Taş	7	5,30	Ö ₂₅₄ : “sert bir yapıya sahiptir.”
7	Korkuluk	6	4,54	Ö ₂₈₈ : “organlar olmadan sadece korkutma görevi yapar.”
8	Belediye başkanı	6	4,54	Ö ₃₀₀ : “belediye başkanı şehri ayakta tutar. İskelette vücudu ayakta tutmak için temel taşıdır.”
9	Demir	6	4,54	Ö ₁₇₁ : “serttir ve tek başına işe yaramaz.”
10	Tuğla	6	4,54	Ö ₂₇₄ : “tuğla evin temelini oluşturur iskelette vücudun temelini oluşturur.”
11	Maket	5	3,79	Ö ₂₅₅ : “kassız biz hangi şekle sokarsak o şekle girer.”
12	Kolon	5	3,79	Ö ₂₁₉ : “vücudun temelidir.”
13	Çanta	4	3,03	Ö ₂₂₃ : “içinde organları saklar.”
14	Çerçeve	4	3,03	Ö ₂₄₅ : “ana hatları o belirler.”
15	Makine	3	2,27	Ö ₂₇₂ : “emir komuta (ECU) sistemi ile hareket eder.”
16	Direk	2	1,51	Ö ₂₀₃ : “bizim dik durmamızı sağlar.”
17	Namaz	1	0,76	Ö ₂₅₉ : “namaz dinin direğidir iskelette vücudun direğidir.”
	Toplam	132	100	

Tablo 7 incelendiğinde 7.sınıf öğrencilerinin “iskelet” kavramına yönelik 17 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler iskelet kavramına yönelik en çok bina demirleri (f:19, %14,39), en az ise namaz (%0,76; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 8. 8. Sınıf öğrencilerin “iskelet” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Kolon	20	15,75	Ö ₃₀₅ : “bize şekil ve sağlamlık verir.”
2	Bina demirleri	17	13,38	Ö ₃₈₃ : “etlerle ve ile birleşince sağlam bir vücut oluşur.”
3	Kemik	14	11,02	Ö ₃₁₄ : “temeli kemikten yapılmadır.”
4	Direk	12	9,45	Ö ₄₀₅ : “sokak lambasını ayakta tutan direktir. Vücudu da ayakta tutan iskelettir.”
5	Masa ayağı	9	7,09	Ö ₄₁₂ : “yatsak ta ayakta dursak ta sabit şekli iskelet verir.”
6	Ağaç	9	7,09	Ö ₄₅₉ : “görünmez güçtür. İskelet olmasa ayakta duramayız. Ağaç olmasa nefes alamayız.”
7	Duvar	9	7,09	Ö ₃₆₇ : “sert ve dayanıklıdır. Bu sayede yıkılmaz.”
8	İnşaat temeli	6	4,72	Ö ₄₄₈ : “vücut iskelet içine ve üstüne inşa edilir.”
9	Demir protez	6	4,72	Ö ₃₅₂ : “vücudu destekler.”
10	Araba iskeleti	5	3,94	Ö ₄₅₅ : “arabayı araba iskeleti vücudu da vücut iskeleti ayakta tutar.”
11	Robot	4	3,15	Ö ₃₈₇ : “beynin verdiği komutlarla hareket eder.”
12	Çöp adam	3	2,36	Ö ₄₄₇ : “şekil olarak benzer.”
13	Bisiklet	3	2,36	Ö ₄₂₁ : “bisikletin ana iskelet gibi ana hatları vardır.”
14	Demir tel	3	2,36	Ö ₃₈₆ : “nasıl bükersen o şekli alır.”
15	Askı	2	1,57	Ö ₄₀₁ : “askının üstüne giysi koyunca işe yarar iskeletin üstünde de diğer organlar olunca işe yarar.”
16	Tuğla	2	1,57	Ö ₃₀₇ : “tuğla binaya dışarıdan gelen her türlü tehlikeyi azaltır. İskelet vücudu hem korur hem de tek parça olarak durmasına destek verir.”
17	Çadır çubuk	2	1,57	Ö ₄₆₅ : “çadır çadır çubukları ile, etlerimiz iskeletimizle desteklenir.”
18	Anne-baba	1	0,79	Ö ₃₇₉ : “anne-baba bize sürekli destek olur, iskelet ise vücuda destek olur.”
Toplam		127	100	

Tablo 8 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin “iskelet” kavramına yönelik 18 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler iskelet kavramına yönelik en çok kolon (f:20, %15,75), en az ise anne-baba (%0,79; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 9. 6. sınıf öğrenciler “eklem” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Köprü	24	17,91	Ö ₁₃ : “iki kemiğin birleşmesini sağlar.”
2	İp	21	15,67	Ö ₁₂₄ : “ipliksi yapılardan oluşmuştur.”
3	Menteşe	18	13,43	Ö ₅₈ : “diğer kemikten ayrılmadan hareket eder.”
4	Kapı kolu	15	11,19	Ö ₃₇ : “kapı kolu olmadan kapı işe yaramaz, eklem olmadan kemikler bağımlı hareket. edemez.”
5	Gözlük sapı	14	10,45	Ö ₂₃ : “gözlük sapı kulak ile gözlüğün uyumlu bağlanmasını sağlar. Eklemde kemiklerin uyumlu bağlanmasını sağlar..”
6	Yapıştırıcı	12	8,95	Ö ₅ : “kemikler birbirine eklem ile yapıştır.”
7	Kanepe	12	8,95	Ö ₉ : “kanepedeki destekleyici yapı gibidir.”
8	Yol kıvrımı	6	4,80	Ö ₇₃ : “eklemin olduğu yerlerde kıvrımlar oluşur.”
9	Bitki kökü	4	2,98	Ö ₃₉ : “iki kemiğin bağlanma yerinde kök gibi etler vardır.”
10	Robot	3	2,24	Ö ₂₇ : “robotun kol kısmındaki lastikler ya da yalar gibidir.”
11	Puzzle	3	2,24	Ö ₁₃₇ : “eklemler ile iskelet parçaları birleşir.”
12	Çivi	2	1,49	Ö ₁₂₄ : “kemiklerin bir birine asılmasını sağlar.”
	Toplam	134	100	

Tablo 9 incelendiğinde 6.sınıf öğrencilerinin “eklem” kavramına yönelik 12 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler iskelet kavramına yönelik en çok köprü (f:24, %17,91), en az ise çivi (%1,49; f:2) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 10. 7. Sınıf öğrencilerinin “eklem” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Kapı kolu	30	22,39	Ö ₁₃₁ : “kapının açılması gibi kolun parmakların açılmasına eklem yardım eder.”
2	Menteşe	15	11,19	Ö ₂₇₈ : “diğer kemiğe bağımlı hareket etmesini sağlar.”
3	Kepçe	13	9,70	Ö ₂₁₄ : “iki kemik kepçe başı gibi eklemle hareket eder.”
4	Yapıştırıcı	10	7,46	Ö ₂₉₈ : “kemikleri birleştirir.”
5	Makas	10	7,46	Ö ₁₅₆ : “makasın bağlantı yeri gibidir.”
6	Kapak	7	5,22	Ö ₁₃₃ : “kapak olmadan şişede su durmaz eklem olmadan kemikler bağlanamaz.”
7	Lastik	6	4,80	Ö ₂₄₃ : “esnektir.”
8	Odun	6	4,80	Ö ₂₅₁ : “eklem yerlerinde kemik yerleri odunsu yapıdadır.”
9	Pipet	5	3,73	Ö ₁₃₁ : “pipet başındaki kıvrım gibi eklemde kemiklerin hareket etmesini sağlar.”
10	Bağlaç	5	3,73	Ö ₂₀₆ : “bağlama işi yapar.”
11	Pencere	4	2,98	Ö ₂₁₄ : “evin olmazsa olmazı penceredir. Kemiklerin hareket etmesi için vazgeçilmezi de eklemdir.”
12	Karga burnu	4	2,98	Ö ₂₀₀ : “menteşesi eklem gibidir.”
13	Çimento	4	2,98	Ö ₁₁₃ : “kuvvetli bir şekilde kemikleri bağlar.”
14	Çivi	3	2,24	Ö ₂₄₃ : “dayanıklıdır.”
15	Defter teli	2	1,49	Ö ₂₆₁ : “sayfaların bağlandığı gibi kemikler bağlanır.”
16	Araba tekerleği	2	1,49	Ö ₁₃₉ : “araba tekerleği olmadan araba ilerlemez eklem olmadan biz yürüyemeyiz.”
17	Sevgi	2	1,49	Ö ₂₀₂ : “sevgi bağlanmaktır.”
18	Makine dişlisi	1	0,75	Ö ₂₀₄ : “organların bağımlı hareket etmesini sağlayandır.”
19	Salıncak	1	0,75	Ö ₂₃₀ : “salıncakta da bağlantı noktaları vardır.”
20	Duvar	1	0,75	Ö ₂₃₃ : “kolonları duvar bağlar ev olur kemikleri eklem bağlar bir iskelet olur.”
21	Toka	1	0,75	Ö ₂₈₈ : “plastikleri bağlayan yer kemikleri bağlayan eklem gibidir.”
Toplam		134	100	

Tablo 10 incelendiğinde 7.sınıf öğrencilerinin “eklem” kavramına yönelik 21 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler eklem kavramına yönelik en çok “kapı kolu” (f:30, %22,39), en az ise salıncak (%0,75; f:1), duvar (%0,75; f:1) ve toka (%0,75; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 11. 8. Sınıf öğrencilerinin “eklem” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Menteşe	17	12,59	Ö ₄₃₂ : “kemiklerin hareket etmesinde görev yapar.”
2	Kapı kolu	17	12,59	Ö ₄₂₀ : “hareketi kısıtlı sağlar.”
3	Köprü	14	10,37	Ö ₃₁₂ : “kemiklerin birleşmesinde köprü görevi görür.”
4	Pipet	13	9,63	Ö ₄₀₂ : “pipet başı gibi kemiği hareketsiz olan kemiği hareketli yapar.”
5	İp	11	8,15	Ö ₃₁₃ : “ipliksi yapıdadır.”
6	Çivi	10	7,41	Ö ₄₅₀ : “iki kemiği bir birine bağlar.”
7	Mıknatıs	7	5,18	Ö ₃₄₆ : “çeksen de eski konumuna gelir.”
8	Yapıştırıcı	6	4,44	Ö ₄₂₂ : “kuvvetli bağlayıcıdır.”
9	Kepçe	6	4,44	Ö ₄₁₀ : “kafatasındaki eklem çukurumsu yapıdadır.”
10	Soba borusu	6	4,44	Ö ₃₀₆ : “borunun kıvrımlı yeri l harfi gibi bükülür kolda eklem sayesinde bükülür.”
11	Lastik	5	3,70	Ö ₄₄₇ : “elastik yapıdadır.”
12	Şarj aleti	5	3,70	Ö ₃₁₇ : “parçaları bütünleştirir.”
13	Defter teli	3	%2,22	Ö ₃₄₉ : “hem bütünlük sağlar hem de iskeletin açılı hareket etmesini sağlar.”
14	Tren kancaları	3	2,22	Ö ₄₃₈ : “vagonların bağlanması gibi kemiklerin bağlanmasını sağlar.”
15	Dişli	3	2,22	Ö ₃₂₁ : “diğer kemiğin hareketini destekler.”
16	Puzzle	2	1,48	Ö ₃₇₃ : “farklı kemik ekleme birleşir ve iskelet olur.”
17	Fermuar	2	1,48	Ö ₃₃₇ : “fermuar gibi kemikleri birleştirir.”
18	Kelepçe	2	1,48	Ö ₄₂₂ : “bağlar.”
19	Motor yağı	1	0,74	Ö ₄₂₇ : “sümüksü sıvısı vardır.”
20	Pencere	1	0,74	Ö ₃₇₇ : “evin içi ile dışı arasında hav geçişi sağlar. Eklem de iki kemik arası geçiş sağlar.”
21	Çimento	1	0,74	Ö ₄₄₄ : “kemikler arası destekleyici ve bağlayıcıdır.”
	Toplam	135	100	

Tablo 11 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin “eklem” kavramına yönelik 21 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler eklem kavramına yönelik en çok menteşe ve kapı kolu (f:17, %12,59), en az ise motor yağı (%0,74; f:1), pencere (%0,74; f:1) ve çimento (%0,74; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 12. 6. Sınıf öğrencilerin “kan” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Su	32	21,77	Ö ₁₂₇ : “sıvıdır.”
2	Vişne suyu	27	18,37	Ö ₆₈ : “kırmızı ve yoğundur.”
3	Nehir	23	15,65	Ö ₁₇ : “içinde her şeyi barındırır.”
4	Kablo	17	11,56	Ö ₅₃ : “çok uzundur.”
5	Kırmızı boya	16	10,88	Ö ₁ : “rengi kırmızıdır.”
6	Kiraz suyu	15	10,20	Ö ₁₁₉ : “kıp kırmızıdır.”
7	Araba	11	7,48	Ö ₇₉ : “besleyici her şeyi organlara taşır.”
8	Deterjan	3	2,14	Ö ₅₅ : “kıvamlıdır.”
9	Doğal gaz	2	1,36	Ö ₉ : “akışkandır.”
10	Nar	1	0,68	Ö ₉₃ : “kırmızıdır.”
	Toplam	147	100	

Tablo 12 incelendiğinde 6.sınıf öğrencilerinin “kan” kavramına yönelik 10 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler kan kavramına yönelik en çok su (f:32, %21,77), en az ise nar (%0,68; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 13. 7. Sınıf öğrencilerin “kan” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Su	62	45,26	Ö ₃₀₀ : “sıvıdır.”
2	Kırmızı boya	23	16,79	Ö ₂₃₄ : “rengi kırmızı boya gibidir ciltten çıkınca kırmızı guaj boya gibi yoğundur.”
3	Deterjan	13	9,49	Ö ₁₉₈ : “biryerimiz kanayınca kan deterjan gibidir.”
4	Vişne suyu	13	9,49	Ö ₁₇₄ : “vişne suyu ile kanın rengi koyudur.”
5	Nehir	11	8,03	Ö ₁₈₃ : “damarda hareketlidir.”
6	Kablo	4	2,92	Ö ₂₄₉ : “damarlıdır”
7	Benzin	4	2,92	Ö ₂₃₆ : “sıvıdır.”
8	Bulaşık makinesi	3	2,19	Ö ₁₅₀ : “temizdir.”
9	Ketçap	2	1,46	Ö ₂₂₄ : “kalın ve koyu kırmızıdır.”
10	Motor yağı	1	0,73	Ö ₂₀₃ : “sümüksüdür.”
11	Hayat	1	0,73	Ö ₂₇₇ : “kendine has akış hızı vardır..”
	Toplam	137	100	

Tablo 13 incelendiğinde 7.sınıf öğrencilerinin “kan” kavramına yönelik 11 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler kan kavramına yönelik en çok su (f:62, %45,26), en az ise motor yağı (%0,73; f:1) ve hayat (%0,73; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 14. 8.Sınıf öğrencilerin “kan” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Su	61	43,88	Ö ₄₄₀ : “akışkandır.”
2	Vişne suyu	33	23,74	Ö ₃₂₁ : “kırmızıdır, sıvıdır, içinde besinler vardır.”
3	Kırmızı boya	14	10,07	Ö ₄₄₁ : “kırmızı sulu boya renklerindedir.”
4	Araba	6	4,32	Ö ₃₇₆ : “taşıyıcı görevi vardır.”
5	Ulaşım	5	3,60	Ö ₃₅₇ : “organlar arası besin taşıyıcıdır.”
6	Nehir	5	3,60	Ö ₄₀₈ : “akışkandır, sıvıdır ve bir şeyleri üstünde taşır.”
7	Ketçap	5	3,60	Ö ₃₀₉ : “plazma yapılıdır.”
8	Kargo	4	2,88	Ö ₃₃₂ : “besinlerin oksijenin organlara kargolanmasında görev yapar.”
9	Elektrik	3	2,16	Ö ₄₄₄ : “uzun yollar gider.”
10	Simit	3	2,16	Ö ₃₅₉ : “organlarımızı besler.”
	Toplam	139	100	

Tablo 14 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin “kan” kavramına yönelik 10 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin kan kavramına yönelik en çok su (f:61, %43,88), en az ise kargo (%2,88; f:2) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 15. 6.Sınıf öğrencilerin “damar” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Su borusu	54	38,02	Ö ₁₉ : “içi boş uzun silindir şeklindedir ve içinden kan akar.”
2	İp	30	21,13	Ö ₇₅ : “vücut dışından deri altında ip var gibi duruyor.”
3	Yol	26	18,31	Ö ₁₃₂ : “kanın nerelere gideceğini belirler.”
4	Pipet	13	9,15	Ö ₂₁ : “kanın yer değiştirmesine yardımcı olur.”
5	Köprü	11	7,75	Ö ₁₄₂ : “organlar arası kanın üstünden geçmesini sağlar.”
6	Kablo	2	1,41	Ö ₁₀₇ : “kablunun içinden tel geçer damarın içinden de kan geçer.”
7	İnce bağırsak	2	1,41	Ö ₇₂ : “ikisinin dış yapıları çok benzer.”
8	Ağaç dalı	2	1,41	Ö ₉₉ : “bir daldan çok dal çıkar damarda da birden fazla damar ayrılması olur.”
9	Ara sokak	1	0,70	Ö ₁₄₄ : “kılcal damarlar vardır.”
10	Kalem	1	0,70	Ö ₂₃ : “kalem olmasa yazı yazamam damar olsa kan akmaz yaşayamam.”
Toplam		142	100	

Tablo 15 incelendiğinde 6.sınıf öğrencilerinin “damar” kavramına yönelik 10 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler damar kavramına yönelik en çok “su borusu” (f:54, %38,02), en az ise ara sokak (%0,70; f:1) ve kalem (%0,70; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 16. 7. Sınıf öğrencilerin “damar” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Boru	35	25	Ö ₂₉₁ : “borunun içinden bir şeyler geçer kanda damarın içinden geçer.”
2	Yol	23	16,43	Ö ₁₅₃ : “kan taşınması gereken şeyleri damar yolu üzerinden taşır.”
3	Hortum	27	18,28	Ö ₁₆₄ : “kırımlıdır ve esnektir.”
4	Kablo	13	9,28	Ö ₂₀₃ : “elektrik akımı yerine kan geçişi olur.”
5	İp	11	7,86	Ö ₂₉₂ : “uzundur”
6	Pipet	11	7,86	Ö ₂₃₇ : “şekilsel olarak benzer.”
7	Kolon	5	3,57	Ö ₁₉₀ : “kolon etkiyi başka yerlere aktarır. Damarlarda hormonları felan aktarır.”
8	Ağaç dalı	4	2,85	Ö ₁₈₇ : “kuru ağaçlarda dalların ayrımı damarların ayrımı gibidir.”
9	Ağaç kökü	4	2,85	Ö ₂₅₃ : “toprağın altından besinleri alır ve ağaca dağıtır. Damarlarda besinleri bütün vücuda dağıtır.”
10	Musluk	3	2,14	Ö ₂₀₂ : “musluğu kapadığında su akışı kesilir. Damara bastırıldığında da kan akışı kesilir. Bir de musluğun demirli yapısı damar gibidir.”
11	Çubuk	2	1,43	Ö ₂₇₇ : “birbirine benzer.”
12	Saç	2	1,43	Ö ₂₉₀ : “ince ve silindirik.”
Toplam		140	%100	

Tablo 16 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin “damar” kavramına yönelik 12 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler damar kavramına yönelik en çok boru (f:35, %25), en az ise çubuk (%1,43; f:2) ve saç (%1,43; f:2) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 17. 8.Sınıf öğrencilerinin “damar” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Su borusu	55	39,00	Ö ₄₀₅ : “organları sulama görevi görür.”
2	Yol	41	29,08	Ö ₃₅₃ : “damar izlenerek vücudun her yerine gidilebilir.”
3	Kablo	16	11,35	Ö ₃₉₁ : “çünkü binada kablo bütün binayı dolaşır. Damarda tüm vücudumuzu dolaşır.”
4	İp	13	9,22	Ö ₃₈₉ : “ipliksi yapıdadır.”
5	Nehir	8	5,67	Ö ₃₉₉ : “kanın akacağı sınırları belirler.”
6	Ağaç kökü	2	1,42	Ö ₄₀₂ : “vücudumuzun her yerine dağılır.”
7	Pipet	2	1,42	Ö ₃₃₁ : “kesitsel olarak benzer.”
8	Saç	2	1,42	Ö ₄₅₀ : “silindir görünümündedir ama içi boştur.”
9	Labirent	1	0,71	Ö ₃₉₁ : “dışarıdan bakınca karışık yapıdadır.”
10	Ağaç dalı	1	%0,71	Ö ₄₀₀ : “dallanırlar.”
	Toplam	141	100	

Tablo 17 incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin “damar” kavramına yönelik 10 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler damar kavramına yönelik en çok su borusu (f:55, %39), en az ise labirent (%0,71; f:1) ve ağaç dalı (%0,71; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 18. 6.Sınıf öğrencilerinin “akciğer” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Balon	58	41,43	Ö ₄₁ : “şişer.”
2	Fön makinesi	21	15	Ö ₉₇ : “hava üflememizi sağlar.”
3	Pompa	15	10,71	Ö ₁₂₃ : “hava al ver yapar.”
4	Vantilatör	12	8,57	Ö ₁₉ : “farklı seviyede üfleme yapabilir.”
5	Nefes	11	7,86	Ö ₁₄₉ : “nefes alıp vermemizi sağlar.”
6	Süzgeç	7	5	Ö ₇₉ : “havadaki oksijeni kana süzerek geçirir.”
7	Soba	5	3,57	Ö ₃₉ : “çok çalıştığından sıcaktır.”
8	Filtre	4	2,86	Ö ₂₀ : “süzme yapar.”
9	Sünger	3	2,14	Ö ₁₄₁ : “süngerimsi yapıdadır”
10	Elektrikli süpürge	2	1,43	Ö ₁₂₃ : “havayı içine çeker.”
11	Aritma makinesi	1	0,71	Ö ₃₄ : “tersine artırır. Oksijeni alır karbondioksiti verir.”
12	Ağaç	1	0,71	Ö ₆₂ : “çünkü ağaçlar ciğerlerimizdir.”
	Toplam	140	100	

Tablo 18 incelendiğinde 8.sınıf öğrencilerinin “akciğer” kavramına yönelik 12 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler akciğer kavramına yönelik en çok balon (f:58, %41,43), en az ise aritma makinesi (%0,71; f:1) ve ağaç (%0,71; f:1) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 19. 7.Sınıf öğrencilerinin “akciğer” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Balon	32	23,70	Ö ₁₉₄ : “balon gibi inip şişebilir.”
2	Orman	25	18,52	Ö ₂₉₃ : “çünkü ormanlarımız ciğerlerimizdir.”
3	Ağaç	23	17,04	Ö ₂₀₃ : “alveolleri ağaçların dallanmış hali gibidir.”
4	Havalandırma	13	9,63	Ö ₂₉₁ : “vücudumuzun oksijen havalandırmasını sağlar..”
5	Sünger	10	7,41	Ö ₁₅₀ : “oksijeni emer sıkıldığında karbondioksit çıkar.”
6	Pompa	7	5,18	Ö ₁₅₃ : “kas hareketleri ile hava pompalar.”
7	Nefes	4	2,96	Ö ₂₄₉ : “ciğer olmaz ise nefes olmaz.”
8	Temizlikçi	4	2,96	Ö ₁₈₁ : “ciğerlerimize gelen kirlilikleri temizler.”
9	Radyatör	3	2,22	Ö ₂₇₇ : “sıcak hava verir.”
10	Hayat	3	2,22	Ö ₂₆₁ : “yaşamın en büyük destekçisidir.”
11	Filtre	3	2,22	Ö ₁₇₂ : “süzer.”
12	Oksijen maskesi	3	2,22	Ö ₂₉₅ : “vücuda oksijeni sokar.”
13	Oksijen tüpü	3	2,22	Ö ₂₁₇ : “havada ne olursa olsun sadece oksijeni vücuda sokar.”
14	Trambolin	2	1,48	Ö ₂₇₉ : “esner.”
Toplam		135	100	

Tablo 19 incelendiğinde 7. sınıf öğrencilerinin “akciğer” kavramına yönelik 14 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler akciğer kavramına yönelik en çok balon (f:32, %23,70), trambolin (%1,48; f:2) metaforu oluşturmuşlardır.

Tablo 20. 8.Sınıf öğrencilerinin “akciğer” kavramına ait sahip oldukları metaforlar

Sıra	Metafor Adı	f	Yüzde(%)	Örnek Metafor Açıklaması
1	Balon	33	24,26	Ö ₃₇₂ : “ciğerler balon gibi maksimum şişerler .”
2	Ağaç	25	18,38	Ö ₃₉₉ : “içi ağaç dalları gibi dağılır.”
3	Filtre	18	13,23	Ö ₃₀₁ : “havayı emer sadece yararlı olan oksijeni kana gönderir.”
4	Süzgeç	13	9,56	Ö ₄₄₃ : “ciğerden geçebilecek küçük tanecikler geçer diğerleri geçemez ve dışarı tükürük ve balgam olarak atılır.”
5	Makine	11	8,09	Ö ₃₈₈ : “beyin çalıştıkça makine gibi çalışır.”
6	Orman	10	7,35	Ö ₄₄₂ : “ormanlar ciğerlerimizle özdeşir.”
7	Elektrikli süpürge	7	5,15	Ö ₃₉₇ : “çekeceğini çeker içinde tutması gerekenleri tutar diğer havayı dışarı atar.”
8	Oksijen tüpü	6	4,41	Ö ₄₁₇ : “vücuda oksijen girmesini sağlar.”
9	Brokoli	5	3,68	Ö ₃₃₂ : “kanallarla birleşen alveoller brokoli gibidir.”
10	Polis	4	2,94	Ö ₄₅₀ : “kana geçmemesi gerekenleri geçirmez.”
11	Naneli sakız	4	2,94	Ö ₃₀₈ : “naneli sakız nefes almayı kolaylaştırır, ciğerde nefes almayı kolaylaştırır.”
Toplam		136	100	

Tablo 20 incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin “akciğer” kavramına yönelik 11 adet metafor geliştirdikleri belirlenmiştir. Öğrenciler akciğer kavramına yönelik en çok balon (f:33, %24,26), en az ise polis (%2,94; f:4) ve naneli sakız (%2,94; f:4) metaforu oluşturmuşlardır.

Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Ortaokul öğrencilerinin 'Vücudumuzdaki Sistemler' ünitesi kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak için yapılan bu çalışmada öğrencilerin beyin, iskelet, eklem, kan, damar, akciğer kavramlarına yönelik toplam 266 metafor geliştirmeleri bu kavramlarla ilgili bakış açılarının farklılığını göstermektedir. Çalışmadan, bireylerin yaşantıları, öğrenme biçimleri, bakış açıları ve yaratıcılıkları nedeniyle kavramlara farklı anlamlar yüklediğinden farklı metaforların oluşturdukları sonucu çıkarılmıştır.

Öğrenciler, beyin kavramına yönelik 6. sınıflarda 11, 7. sınıflarda 18, 8. sınıflarda 24 olmak üzere toplamda 53 metafor geliştirmiştir. En çok ceviz, internet, bilgisayar, yönetici, çekirdek, müdür, motor metaforlarını oluşturdukları belirlenmiştir. Ceviz metaforunu çoğunluk olarak 7. ve 8. sınıflar oluştururken bu metaforu beynin şekil olarak cevize benzettiklerini açıklamışlar. 6. sınıflar ise cevizin yanında çok fazla bilgi içerdiğinden dolayı bilgisayar ve internet metaforlarını kullanmışlardır. Müdür metaforu ise en fazla 8. sınıf, en az ise 6.sınıf öğrencileri tarafından okulun yönetilmesi ve vücudun yönetilmesi ilişkisi ile oluşturulmuştur. Motor metaforunu ise vücudumuzu çalıştıran beyini arabayı çalıştıran motora benzeterek oluşturmuşlardır. Motor metaforunu en çok 6. Sınıflar, en az ise 8. sınıflar kullanmışlardır. En az arama motoru, makine, aslan kral, zeka küpü, kader, kıvrıkcık marul, bağırsak ve baba metaforları kullanılmışlardır. Bu metaforlardan arama motorunu tüm bilgilere ulaştırdığı için, makineyi işlevine benzettiği için, aslan krala ormanların yöneticisi olduğu için, zeka küpünü çözmek için beyin gerektirdiğinden, kadere hayatımıza yön verdiğinden, kıvrıkcık marul ve bağırsağa şekil olarak benzerliğinden ve babaya ise aileyi yönetmesi ile benzerlik kurulduğu için oluşturulduğu belirlenmiştir.

İskelet kavramına yönelik 6. sınıflarda 17, 7. sınıflarda 17, 8. sınıflarda 18 olmak üzere toplamda 52 metafor geliştirilmiştir. En çok robot, menteşe, ağaç, bina demirleri, askı, kolon, kemik metaforları kullandıkları belirlenmiştir. Burada 6. ve 7. sınıflar çoğunlukla robot metaforunu hareket sistemi ile benzerlik kurduklarından dolayı benzettiklerini belirtmişlerdir. Bu metafor 6. sınıflarda 7. sınıflara oranla daha az kullanılmıştır. Menteşe metaforu ise çalışma mekanizması olarak açıklanmıştır. Menteşe metaforunun sadece 6. Sınıflarda kullanıldığı 7. ve 8. sınıflarda hiç kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Şekil olarak benzerlik göstermesi nedeni ile ağaç metaforunu 6. ve 7. sınıflar yüksek oranda kullanırken 8. sınıflar düşük oranda kullanmışlardır. 6.sınıflar bina demirleri ve kolon metaforlarını evlerin desteğini sağlamaya ilişkilendirerek geliştirmişlerdir. 7. sınıflarda bina demirleri metaforu fazla kolon metaforu daha az oranda kullanılırken, 8.sınıflarda iki metaforda fazla oranda kullanılmıştır. Askı metaforunu taşıma görevi ve destek sağladığı için iskelete benzetilmiştir. Askı metaforunu 6. ve 7. sınıflar yüksek oranda kullanırken 8. sınıflar çok az kullanmışlardır. İskelet kavramına yönelik en az duvar, tel, direk, makine, namaz, tuğla, çadır çubuğu, anne-baba metaforları kullanılmıştır. Sağlamlığından dolayı duvar ve tuğla, şekil olarak tel direk ve çivi, taslağı benzediği için makine, dinin direğine benzeterek namaz, destek sağladığı için çadır çubuğu, ailenin ayakta durmasını sağladıkları için anne-baba metaforları ise oluşturulmuştur.

Eklem kavramına yönelik 6. sınıflarda 12, 7. sınıflarda 21, 8. sınıflarda 21 olmak üzere toplam 54 metafor geliştirilmiştir. En çok köprü, ip, menteşe, kapı kolu, kepçe metaforu oluşturulmuştur. Köprü ve ip metaforları 6. ve 8. sınıflar yüksek oranda kullanıp 7.sınıflar hiç kullanmamışlardır. Köprü ve ip metaforları bir şeyleri birbirine bağlaması ile ilişkilendirilmiştir. Menteşe ve kapı kolu metaforu hareket etmesi ve destek sağlaması nedeniyle oynar ekleme benzetilmiştir. En az robot, puzzle, çivi, salıncak, duvar, toka, motor yağı, pencere ve çimento

metaforları kullanılmıştır. Eklem yapıları daha net bir şekilde görüldüğü için robot, parçaları birbirine birleştirdiği için puzzle, çivi ve toka, oynar yapıda olduğundan salıncak ve pencere, birleştirme görevinde olduğundan çimento metaforları oluşturulmuştur.

Kan kavramına yönelik en çok su, vişne suyu, nehir, kırmızı boya ve deterjan metaforları kullandıkları belirlenmiştir. Akışkanlığından dolayı su ve nehir metaforları bütün sınıflarda birinci sırada olup, nehir metaforu sadece 6. sınıflarda kullanılmıştır. Kanın renginden dolayı kırmızı boya ve vişne suyu, temizleme görevinden dolayı deterjan metaforu oluşturulmuştur. En az ise doğalgaz, nar, ketçap, motor ağı, hayat, kargo, elektrik ve simit metaforu oluşturulmuştur. Renginden dolayı nar ve ketçap, ısı verdiği için doğalgaz, motorun çalışmasını sağladığı için motor yağı, vücudumuzun temel kaynağı olduğu için hayat, hücre şekillerinden dolayı simit, taşımayı sağladığı için kargo ve elektrik metaforu oluşturulmuştur.

Damar kavramına yönelik en çok su borusu, ip, yol, hortum ve kablo oluşturdukları belirlenmiştir. Damar kavramında metaforlar genellikle şekil olarak benzetilme yapılmıştır. Damarın ulaşım ve taşıma işlevinden dolayı oluşturulan metaforlardan su borusu tüm sınıflarda ilk sırada olup, ip yüksek oranda 6. sınıflarda, hortum yüksek oranda 7. sınıflarda, kablo yüksek oranda 8. sınıflarda kullanılmıştır. En az ağaç dalı, arka sokak, kalem, musluk, çubuk, saç ve labirent metaforu kullanılmıştır. Geliştirilen metaforlar şeklinden dolayı ağaç dalı, arka sokak, kalem, çubuk ve labirente benzetilirken; işlev ve şeklinden dolayı musluğa benzetilmiştir.

Akciğer kavramına yönelik en çok balon, fön makinesi, pompa, orman, ağaç ve filtre metaforu geliştirilmiştir. şişip söndüğünden dolayı balon metaforu oluşturulmuş ve bu metafor tüm sınıflarda ilk sırada yer almıştır. Havayı alıp vermesine bağlı olarak fön makinesi ve pompa metaforu sadece 6.sınıflarda yüksek oranda; oksijen bol olduğu için orman ve ağaç metaforu 7. ve 8. sınıflarda yüksek oranda; temizlik yapma görevi olduğu için filtre metaforu 8. sınıflarda yüksek oranda geliştirilmiştir. En az elektrikli süpürge, arıtma makinesi, oksijen makinesi, oksijen tüpü, trampolin, brokoli, polis ve naneli sakız metaforu geliştirilmiştir. Temizleme görevinden dolayı elektrik süpürgesi, arıtma makinesi ve polis; nefes almamızı kolaylaştırdığı için oksijen makinesi ve oksijen tüpü; esnekliğinden dolayı trampolin; şeklinden dolayı brokoli; ferahlık verdiği için naneli sakız metaforları geliştirilmiştir.

Sonuç olarak 6.sınıflar 7. ve 8. sınıflara göre “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesiyle ilgili kavramlara yönelik daha az sayıda metafor üretirken, 8. sınıfların deneyimlerine ve ön bilgilerine bağlı olarak çok sayıda metafor ürettikleri sonucuna ulaşılmıştır. “Vücudumuzdaki Sistemler” ünitesiyle ilgili geliştirilen metaforlara genel olarak bakıldığında çoğunlukla şekil ve görünüş olarak benzetmeler yapılmıştır. 7. ve 8. sınıflar hem soyut hem de somut olarak ve zihinlerini daha çok günlük yaşamla bağdaştırarak metaforlarını üretirken 6.sınıflar ise somut ve genellikle şekil yönünden benzeterek metaforları üretmişlerdir. 6. sınıf öğrencilerinin daha çok somut metaforlar üretmesinde, ön bilgilerinin daha çok somut bilgilere dayanması ve zihinsel olarak soyut kavramlarla ilgili 7 ve 8. sınıflar kadar deneyim sahibi olmadıkları sebep olarak düşünülebilir. Oluşturulan metaforlarda öğrencilerin çeşitli bakış açılarından dolayı beyin kavramında çok sayıda farklı metaforlar elde edilmiştir. İskelet ve eklem kavramlarında öğrencilerin bu kavramı iyi bildiği ve somutlaştırabildiği için işlev olarak günlük hayattan daha çok örnekler verebilmişlerdir. Kan ve damar kavramlarında işlevine yönelik fazla metaforlar geliştirmeyip şekil üzerinde örnekler verildiği görülmüştür. Akciğer kavramında şekilden ziyade daha çok işlev olarak benzetmeler yapılarak burada öğrencilerin akciğerin görevlerini daha iyi bildikleri sonucu çıkarılmıştır. Bu çalışmada 6. sınıfların geliştirdikleri metaforlarda verilen kavramların görevlerinden çok farklı yönlerde benzetmeler yaptıkları için kavramların

görevlerini çok iyi bilmedikleri ve zorlandıkları gözlenerek bu çalışmanın 6. sınıf seviyesine uygun olmadığı sonucu çıkarılabilir. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin verdikleri metaforlardan anlaşıldığı üzere verilen kavramların görevlerine daha hakim oldukları ve yaratıcılıklarını da kullanarak her yönden benzetmeler yaptıkları görülmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre fen bilimleri dersi 'vücudumuzdaki sistemler' ünitesine yönelik kavramların öğrencilerin kişisel düşünceleri ve günlük hayatla ilişkilendirmeleri açısından metafor tekniğinin kullanılabilmesi gözlemlenmiştir. Alan yazında yapılan çalışmalar da dikkate alındığında metafor kullanımının fen bilimleri dersleri için önemli olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin ders esnasında metaforlardan yararlanması da fen öğretimi için hem öğretmenlere hem de öğrencilere kolaylık sağlayacak bir durumdur. Bu bağlamda alan yazında öğretmen adaylarının derslerde metafor kullanımı ile ilgili görüş ve düşüncelerine yönelik olarak da yapılan bir çok çalışma mevcuttur (Arık ve Özdemir, 2016; Bağ ve Küçük, 2017; Ekici, 2016; Gökbülak, Uzun ve Şenler, 2020; Harman ve Şeker, 2019; Ural ve Uğur, 2018; Yadigaroglu, 2018; Yücel Cengiz ve Ekici, 2019). Yapılan bu çalışmalara bakıldığında öğretmen adaylarının çeşitli konulara yönelik olarak algılarının metaforlarla belirlendiği gözlenmiştir. Bu duruma bağlı olarak metaforun bir yaş veya akademik bir seviyeye bağlı kalınmadan kullanılabilmesi sonucuna ulaşılabilir. Bu bağlamda Fen bilimleri dersinde hem öğrenciler hem öğretmenler için farklı ünite ve kavramlara yönelik metaforla ilişkilendirilmiş farklı çalışmalar yapılabileceği düşünülmektedir. Alan yazındaki bu çalışmalara ek olarak metaforların eğitimde kullanılmasının; öğrenmede motivasyonu artırdığı, zihinsel gelişime katkı sağladığı, bilgilerin akılda kalma süresini olumlu yönde etkilediği ve hayal gücünü geliştirdiğine yönelik görüşlerde vardır (Arslan ve Bayrakçı, 2006; Fraser, 2001; Hanson, 1993; Osborn, 1997; Sanchez, Barreiro & Maojo, 2000). Bu görüşler ve alan yazındaki çalışmalar kapsamında yapılan bu çalışma ile derslerde metafor kullanımının kavram öğretimi için önemli olduğu ve kullanılması gerektiği görülmüştür. Fen bilimleri dersi öğretmenlerinin de yapılan bu çalışmadaki ünite kavramlarının öğretimini yapmak için çoğunluk olarak elde edilen metaforları derslerinde kullanarak metafor tekniğini derslerinde uygulayabilecekleri düşünülmektedir.

Kaynakça

- Afacan, Ö. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının "fen" ve "fen ve teknoloji öğretmeni" kavramlarına yönelik metafor durumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1242-1254.
- Anılan, B. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının kimya kavramına yönelik metaforik algıları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 7-28.
- Arık, S. ve Benli Özdemir, E. (2016). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının fen laboratuvarına yönelik metaforik algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 673-688.
- Arslan M. M. ve Bayrakçı M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 171, 100-108.
- Aygün, M., Durukan, Ü. G., ve Hacıoğlu, Y. (2015). Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik öğretmenliği öğrencilerinin 'ışık' kavramıyla ilgili metaforik algıları. *Giresun Üniversitesi Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 3(2), 1-14.
- Bağ, H., ve Küçük, M. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans program öğrencilerinin fen bilimleri laboratuvar imajları. *Route Educational and Social Science Journal*, 4(2), 271-286

- Bartoszeck, A. B. and Bartoszeck, F. K. (2017). Brazilian primary and secondary school pupils' perception of science and scientists. *European Journal of Educational Research*, 6(1), 29-40.
- Çil, D. ve Çelik, H. (2020). Ortaokul öğrencilerinin temel fizik kavramlarına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 5 (2), 206-225.
- Çökelez, A. ve Harman, G. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının kimya, fizik ve biyoloji kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 46(46), 75-95.
- Derman, A. (2014). Lise öğrencilerinin kimya kavramına yönelik metaforik algıları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 749-776.
- Dönmez, G. (2017). Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersine, bilime, fen bilimlerine öğretmenine ve bilim insanına yönelik metaforik algıları ve imajları. Yüksek Lisans Tezi Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ekici, G. (2016). Biyoloji öğretmeni adaylarının mikroskop kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi: Bir metafor analizi çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 615-636.
- Fraser, D.C. (2000). Sin, "Hope and Optimism in Childrens Methaphors", AARE Conference, Dec. 4-7, Sydney, Australia.
- Goldstein, L. S. (2005). "Becoming A Teacher As A Hero's Journey: Using Metaphor In Preservice Teacher Education." *Teacher Education Quarterly*, 32 (1), 7-24.
- Gökbülak, Y., Uzun, B. S., ve Şenler, B. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının fen laboratuvarı kavramına ilişkin metaforik algıları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1290-1305.
- Hanson, L. (1993). Affective response to learning via visual metaphor. *Annual Conference of the International Visual Literacy Association*, October 13-17, New York.
- Harman, G. ve Çökelez, A. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının kimya, fizik ve biyoloji kavramlarına yönelik metaforik algıları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(19), 287-306.
- Harman, G. ve Şeker, R. (2019). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının Fizik, Kimya ve Biyoloji deneylerine yönelik algılarının metaforlar aracılığı ile incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 154-174.
- Kahyaoğlu, M. (2015). İlköğretim öğrencilerinin doğa kavramına ilişkin algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi. *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 831-846.
- Kaya, M.F. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 'küresel ısınma' kavramına yönelik metafor algıları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(29), 117-134.
- Millar, R. (2008). Taking scientific literacy seriously as a curriculum aim. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 9(2), 1-18.

- Minas, R. ve Gündoğdu, K. (2013). Ortaokul öğrencilerinin 'yaşamımızdaki elektrik' ve 'maddenin yapısı ve özellikleri' ünite kavramlarına yönelik metafor algılarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 67-77.
- Osborn, M. (1997). "The Play of Metaphors". *Education*, 118 (1).
- Pınar, M., A. ve Dönel Akgül, G. (2021). Ortaokul öğrencilerinin fen bilgisi laboratuvarına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 14-23.
- Rundgren, C., J., Hirsch, R., and Tibell, L. (2009). Death of Metaphors in Life Science? - A study of upper secondary and tertiary students' use of metaphors in their meaning-making of scientific content. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 10(1), 1-21.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 459-496.
- Sanchez, A., Barreiro J. M. & Maojo V. (2000). Desing of Virtual Reality Systems for Education : A Cognitive Approach. *Education and Information Technologies*, 5 (4), 345-362.
- Schreglmann, S. ve Kazancı, Z. (2016). Öğretmen adaylarının 'yaratıcı öğretmen' kavramına yönelik metaforik algıları. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 3(3), 21-34.
- Selçuk, A. ve Yılmaz, M. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ve çevre kirliliğine yönelik metaforik algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1147-1167.
- Soysal, D. ve Afacan, Ö. (2012). İlköğretim öğrencilerinin 'fen ve teknoloji dersi' ve 'fen ve teknoloji öğretmeni' kavramlarına yönelik metafor durumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 287-306.
- Toplu, H. (2015). 8. Sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersine yönelik metaforik algıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Ural, E. ve Başaran Uğur, A. R. (2018). Öğretmen adaylarının fen laboratuvarı kavramına ilişkin metaforik algıları. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 50-64.
- Yadigaroglu, M. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kimya laboratuvarına yönelik metaforik algıları. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 2(2), 71-82.
- Yadigaroglu, M., Demircioğlu, G. ve Demircioğlu, H. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kimya bilgilerini günlük hayatla ilişkilendirebilme düzeyleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 795-812.
- Yalman, S.G. ve Aydın, S. (2013). Öğretmen adaylarının biyoloji kavramına yönelik metaforik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (21), 208-223.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücel Cengiz, İ. ve Ekici, G. (2019). Biyoloji Öğretmen adaylarının Biyoloji Eğitimi Laboratuvar Dersine İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1218- 1258